

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ ТА ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ
методичні вказівки до вивчення дисципліни
для студентів, які здобувають освітній ступінь «Магістр» за спеціальністю
292 “Міжнародні економічні відносини”

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ ТА ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ
методичні вказівки до вивчення дисципліни
для студентів, які здобувають освітній ступінь «Магістр» за спеціальністю
292 “Міжнародні економічні відносини”

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародних економічних
відносин
Протокол № 4 від 25 жовтня
2017р.

Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції. Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів, які здобувають освітній ступінь «Магістр» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» / Укладачі: Подплетній В.В., к.е.н., доцент— Кропивницький: ЦНТУ, 2017. — 22 с.

Відповідальний за випуск — Подплетній В.В., к.е.н., доцент

Вступ

Розвиток ринкової економіки створює широкі можливості для здійснення міжнародної діяльності підприємствами всіх форм власності. У цих умовах тисячі підприємств безпосередньо вступають у відносини із закордонними партнерами, здійснюють міжнародні розрахунки. Провідна роль у цьому процесі належить комерційним банкам, які забезпечують фінансування, кредитування та проведення міжнародних розрахунків. Щоб підвищити ефективність цієї діяльності, вони повинні постійно вдосконалювати та розширювати спектр своїх послуг. Сучасний низький Стан використання зовнішньоекономічного потенціалу України безпосередньо пов'язаний з недостатнім рівнем підготовки фахівців у цій сфері. Дуже багато проблем виникає також під час організації розрахунків за міжнародними контрактами. Саме тому навички з даної дисципліни допоможуть майбутнім фахівцям уникнути проблем щодо організації міжнародних розрахункових та кредитних операцій, використання гарантій, сучасних платіжних систем та засобів хеджування валютного та кредитного ризику, валютних операцій.

Метою вивчення дисципліни „Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції” засвоєння теоретичних основ міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій; формування знань та навичок щодо банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності.

Предметом вивчення даної дисципліни є технології здійснення валютних операцій, різних форм міжнародних розрахунків, загальноприйнятих міжнародних правил, що застосовуються банками при обслуговуванні розрахунків між учасниками зовнішньоторгівельного бізнесу.

Дисципліна “Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції” належить до числа професійно орієнтованих економічних дисциплін, що спирається на такі дисципліни фундаментального циклу як „Фінанси, гроші та кредит”, „Економіка і фінанси підприємства”, „Зовнішньоекономічна діяльність підприємств”.

**1. Тематичний план викладання дисципліни
„Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції”**

№ п/п	Назва теми	Всього	Кількість годин		
			Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1	Еволюція розвитку міжнародних валютно-фінансових та кредитно-розрахункових відносин	13	4	4	30
2	Становлення та організація світового валютного ринку	13	4	4	30
3	Типи валютних операцій	14	4	4	30
4	Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій банку	18	4	4	30
5	Валютні рахунки в системі міжнародних розрахунків	16	4	4	30
6	Розрахунки в системі міжнародної торгівлі	16	4	4	30
7	Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових, валютних операціях, шляхи їх мінімізації	18	4	4	34
Всього		270	28	28	214

2. Зміст дисципліни

„Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції” по темах

Тема 1. Еволюція розвитку міжнародних валютно-фінансових та кредитно-розрахункових відносин

1. Історичні передумови розвитку валютних відносин
2. Види валютно-фінансових систем
3. Еволюція світової валютної системи
4. Валюта та валютні курси як основні елементи світової валютної системи

Семінарське заняття.

Вивезення капіталу, міжнародна торгівля товарами та послугами, науково-технічна співпраця обумовлюють спільні грошові вимоги і зобов'язання суб'єктів світогосподарських зв'язків. Сукупність грошових відносин, які визначають платіжно-розрахункові операції між національними господарствами, мають назву валютних. Перша світова валютна система була в формі золотомонетного стандарту. Але по мірі переростання капіталізму вільної конкуренції в монополістичну, класичний золотомонетний стандарт перестав відповідати масштабам господарських зв'язків. В період першої світової війни обмін банкнот на золото в капіталістичних країнах (крім США) було призупинено і золотий стандарт відмінили. Після першої світової війни почала функціонувати світова валютна система під назвою золотодевізний стандарт, але кризові потрясіння в валютній сфері в період валютної депресії наглядно показали, що світова валютна система потребує реформування і з 1944 р. настає наступний етап реформування світової валютної системи. На Бреттон-Вудській конференції був прийнятий золотодевізний стандарт, який ґрунтувався на золоті і двох “ключових валютах” — доларові США та фунті стерлінгів, тому частіше дана валютна система зустрічається під назвою золотовалютний стандарт. Дана валютна система успішно функціонувала аж до початку 60-х років, а в кінці 60-х на початку 70-х років в міжнародній економічній системі почалась нова криза. В 1976 р. на нараді в Кінгстоні на Ямайці представники 20 капіталістичних країн досягли угоди про реформування світової валютної системи і в 1978 р. Ямайські угоди було ратифіковано більшістю країн-членів МВФ. З цього моменту починається сучасний етап розвитку світової валютної системи, а нова світова валютна система отримала назву Ямайської валютної системи. Відомо, що базовим елементом будь-якої валютної системи є валюта, тому при підготовці до семінарського заняття з цієї теми необхідно детально розглянути такі питання: сутність національної, регіональної та світової валютної системи, етапи розвитку світової валютної системи, основні функції світової валютної системи, основні елементи національної і світової валютної системи, золотий стандарт та особливості його функціонування, особливості золотодевізного стандарту, Бреттон-Вудська валютна система, Ямайська валютна система, валюта та

класифікація валют, валютний курс та його різновиди, види конвертованості валют та паралельний обіг валюти, валютна позиція.

Самостійна робота.

1. Сутність та види конвертованості валют
2. Паралельний обіг валют

Завдання 1.

Назвіть відомі Вам елементи валютних систем та заповніть таблицю.

Основні елементи національної і світової валютних систем	
Національна валютна система	Світова валютна система

Завдання 2.

Назвіть види валютного курсу за наведеними критеріями та заповніть таблицю.

Класифікація валютних курсів	
Критерії	Види валютного курсу
Спосіб фіксації	
Спосіб розрахунку	
Вид угод	
Спосіб встановлення	
Відношення до паритету купівельної спроможності валют	
Відношення до учасників угоди	
З врахуванням інфляції	
За способом продажу	

Завдання 3.

Англійська компанія „Кенеді”, яка випускає кондитерські вироби, купила в американської фірми „Шері” 20 т полуничного джему за ціною 2 ф. ст. за 1 кг. Курс фунта стерлінгів збільшився з 2,0 до 2,2 дол. за 1 ф. ст.

Визначте, кому буде вигідним таке підвищення курсу англійської валюти. Яка в розрахунку на 1 кг джему величина додаткового прибутку (збитку) від такої зміни валютних курсів?

Література.

1. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах: навч. посіб. — Миколаїв : МНАУ, 2012. — 247 с.
2. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: Опорний конспект / Київський національний торговельно-економічний ун-т / Ірина Анатоліївна Аванесова (уклад.). — К. : КНТЕУ, 2003. — 79с.
3. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції. Видання 2-ге, перероблене і доповнене. Підручник — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 632 с.

Тема 2. Становлення та організація світового валютного ринку

1. Механізм функціонування світового валютного ринку
2. Види операцій з валютою на валютному ринку
3. Структура валютного ринку
4. Валютне регулювання і валютний контроль
5. Механізм здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку
6. Сутність валютного дилінгу у банках

Семінарське заняття.

Міжнародні відносини – економічні, політичні і культурні – породжують грошові вимоги і зобов'язання юридичних осіб і громадян різних країн. Специфіка міжнародних розрахунків полягає в тому, що як валюта ціни і платежу використовуються звичайно іноземні валюти, оскільки поки що відсутні загальновизнані світові кредитні гроші, обов'язкові для прийому у всіх країнах. Тим часом в кожній суверенній державі як законний платіжний засіб використовується її національна валюта. Тому необхідною умовою розрахунків по зовнішній торгівлі, послугам, кредитам, інвестиціям, міждержавним платежам є обмін однієї валюти на іншу у формі купівлі або продажу іноземної валюти платником або одержувачем.

Валютні ринки – офіційні центри, де здійснюється купівля-продаж іноземних валют за національну за курсом, що складається на основі попиту і пропозиції. Міжнародний платіжний оборот, пов'язаний з оплатою грошових зобов'язань юридичних і фізичних осіб різних країн, обслуговується валютним ринком. Зважаючи на викладене при підготовці до семінарського заняття студентам слід надати уваги вивченню наступних питань: основи функціонування світового валютного ринку, класифікаційні ознаки валютних ринків, учасники валютного ринку, функції комерційних та центральних банків країн на світовому валютному ринку, вплив конвертованості валюти на можливості учасників ринку щодо здійснення операцій з валютою, пряме та обернене котирування валюти, методи визначення валютного курсу, види операцій з валютою на валютному ринку, умови розрахунків за валютними операціями том, тод, спот, встановлення дати при проведенні операцій з валютою, методика визначення крос-курсу та усередненого курсу валют, генеральні та індивідуальні ліцензії на здійснення валютних операцій, механізм здійснення купівлі-продажу валюти на валютному ринку, механізм використання валюти придбаної резидентами на валютному ринку України, організаційна структура підрозділу валютного дилінгу комерційного банку, механізм вивезення за кордон іноземної валюти, механізм укладання угод з валютою на міжбанківському валютному ринку.

Самостійна робота.

1. Переміщення валюти через митний кордон України.
2. Правила переказу іноземної валюти за межі України.
3. Використання готівкової іноземної валюти на території України

Завдання 1.

Назвіть дату валютування, період та дату завершення угоди за наведеними операціями та занесіть у таблицю.

Умови виконання операції				
Назва	Дата укладення угоди	Дата валютування	Період	Дата завершення угоди
Overnight	сьогодні			
Tom/next	сьогодні			
Tom/week	сьогодні			
Spot:				
Spot/next	сьогодні			
Spot/1week	сьогодні			
Spot/month	сьогодні			
Spot/3month	сьогодні			
Spot/6 month	сьогодні			
Spot/1 year	сьогодні			

Завдання 2.

Американська фірма 22 червня підписала контракт на придбання швейцарського обладнання вартість 450 000 CHF, платіж за яким має відбутися 20 жовтня. На 22.06 $1 \text{ CHF} = 0,5412 \text{ USD}$. Ф'ючерсний контракт на швейцарський франк на жовтень продавався за курсом $1 \text{ CHF} = 0,5424 \text{ USD}$. За цим курсом американська фірма купила чотири форвардних контракти з поставкою франків 20 жовтня на 125000 CHF кожен.

25 вересня курс становив $1 \text{ CHF} = 0,6029 \text{ USD}$, за якими фірма ліквідувала свої форвардні контракти і одночасно купила франки за курсом спот $1 \text{ CHF} = 0,6021 \text{ USD}$.

З'ясуйте:

За яким ефективним курсом фірма придбала необхідні їй франки?

Якщо 25 вересня курс спот становив би $1 \text{ CHF} = 0,5028 \text{ USD}$, а курс продажу форвардних контрактів становив би $1 \text{ CHF} = 0,5086 \text{ USD}$, то за яким ефективним курсом фірма придбала необхідні їй франки?

У чому полягають принципові відмінності у цих ситуаціях?

Література.

1. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» (185/94 ВР) від 07.05.96 р.
2. Указ Президента України «Про удосконалення валютного регулювання»
3. Михайлів Зіновій Васильович, Гаталяк Зоряна Петрівна, Горбаль Наталія Ігорівна. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції: Навч. посіб. для студ. спец. 8.050206 "Менеджмент ЗЕД" та 8.050103 "Міжнародна економіка" всіх форм навч. / Національний ун-т "Львівська політехніка". — Л. : Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2004. — 244с.

4. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. — Миколаїв : МНАУ, 2012. — 247 с.
5. Мілай А. О. Кредитно-розрахункові операції: Навч. посіб. / Міжрегіональна академія управління персоналом. — К. : МАУП, 2004. — 204с.
6. Владімірська Марина, Дуброва Ніна, Давидова Катерина, Золотухін Олександр, Кантерман Олена. Валютні операції: нюанси обліку: метод. посібник. — Д. : Баланс-Клуб, 2009. — 96с.

Тема 3. Типи валютних операцій

1. Валютні операції з негайною поставкою
2. Термінові угоди з іноземною валютою

Семінарське заняття.

Після другої світової війни отримали широкий розвиток різні види валютних операцій. В період розповсюдження валютних обмежень до кінця 50-х років в промислово розвинутих країнах переважали валютні операції з негайною поставкою валют («спот») і термінові («форвард») операції, причому останні часто були об'єктом валютного регулювання. Лібералізація валютного законодавства на межі 50-х і 60-х років призвела до розвитку валютних операцій «своп» замість обміну, що раніше практикувався, депозитами в різних валютах. Подальший розвиток термінових валютних операцій був пов'язаний з лібералізацією руху капіталів, що викликали потребу в хеджуванні (страхуванні ризиків) додатково до традиційних операцій по покриттю ризиків по торгових операціях. Контроль, що посилювався, з боку наглядових органів за станом банківських балансів також сприяв заміні валютних операцій, що раніше практикувалися, по страхуванню ризиків, що відображалися в балансах, терміновими валютними операціями і операціями «своп», оскільки вони враховуються на позабалансових рахунках.

З 70-х років розвиваються ф'ючерсні і опціонні валютні операції – нова форма спекулятивних операцій і хеджування від валютних ризиків, особливо коли товарна операція, що створює ризик, можлива, але не забезпечена (наприклад, при участі в торгах). Банки стали здійснювати валютні операції в поєднанні з операціями «своп» з відсотковими ставками. Наявні валютні операції здійснює більшість банків, термінові операції і «своп»-угоди – в основному більш крупні банки, регулярні опційні операції – найбільші банки.

При вивченні даної теми особливої уваги слід надати механізму укладання угоди спот, техніці здійснення операцій з негайною поставкою, терміновим («форвард») операціям, ф'ючерсним і опціонним валютним операціям, механізму укладання форвардних угод, розрахунку форвардного валютного курсу (європейські котирування), визначенню курсу «аутрайт».

Самостійна робота.

1. Порівняльна характеристика ф'ючерсного і форвардного ринків

Завдання 1.

Вихідні дані

Підприємство — експортер зерна ТОВ «Альфа» планує поставити в листопаді на світовий ринок 110—130 тис. т. На сьогодні ціна однієї тонни

пшениці на ринку реального товару — 50 у. о. За цих умов підприємство-експортер зможе отримати максимальний прибуток від експорту.

За прогнозами, в цьому році планується низький урожай зернових і ціна на пшеницю зросте. Якщо прогнози кон'юнктури ринку зернових здійсняться, то фірма-експортер понесе збитки.

Дайте відповідь такі запитання:

1. Яку з біржових угод слід пропонувати підприємству, щоб запобігти ризику отримання збитків?

2. На підставі реальних розрахунків обґрунтуйте ваші рекомендації щодо стратегії поведінки на ринку реального ринку та ф'ючерсному ринку за таких умов:

- а) експорт пшениці становить 120 тис. т;
- б) ціна однієї тонни пшениці зросте до 60 у. о.;
- в) курс ф'ючерсного контракту у вересні — 63 у. о.;
- г) курс ф'ючерсного контракту в листопаді — 73 у. о.

3. Розкрийте механізм хеджування на ринку реального товару і ф'ючерсних контрактів.

Література.

1. Владімірська Марина, Дуброва Ніна, Давидова Катерина, Золотухін Олександр, Кантерман Олена. Валютні операції: нюанси обліку: метод. посібник. — Д. : Баланс-Клуб, 2009. — 96с.

2. Шемет Тетяна Станіславівна, Коряк А. М., Диба О. М.. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. / Т. С. Шемет, А. М. Коряк, О. М. Диба ; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Т. С. Шемет; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана" / Т. С. Шемет (Ред.). — К. : КНЕУ, 2009. — 348 с.

3. Валютні операції: порядок здійснення та облік. — 5-те вид., перероб. І доп. — Х.: Фактор, 2008. — 256 с.

4. Валютні операції: порядок здійснення та облік. — 5-те вид., перероб. І доп. — Х.: Фактор, 2008. — 256 с.

5. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. — Миколаїв : МНАУ, 2012. — 247 с.

Тема 4. Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій банку

1. Організація міжнародних кредитних операцій банку
2. Сутність та форми міжнародних розрахунків
3. Авансовий платіж в системі міжнародних розрахунків
4. Оплата після відвантаження як форма міжнародних розрахунків
5. Торгівля за відкритим рахунком
6. Механізм здійснення міжнародних розрахунків за допомогою акредитива
7. Механізм здійснення міжнародних розрахунків за допомогою інкасо
8. Засоби здійснення міжнародних платежів
9. Способи здійснення міжнародних платежів

Семінарське заняття.

Міжнародні розрахунки - це система організації, регулювання та здійснення платежів за грошовими вимогами й зобов'язаннями, які виникають при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності між державами, підприємствами і громадянами різних країн.

Міжнародні розрахунки включають, з одного боку, умови та порядок здійснення платежів, вироблені на практиці і закріплені міжнародними документами та звичаями, а з іншого – щоденну практичну діяльність банків щодо їх здійснення. Більшість розрахунків проводиться безготівково, через записи та банківські рахунки.

Основними суб'єктами міжнародних розрахунків є експортери, імпортери та банки, що їх обслуговують. Останні виступають не тільки в ролі посередників між експортерами та імпортерами. Вони виконують функції кредиторів, що фінансують зовнішньоторгові угоди, функції контролю, виступають також у ролі гарантів. Банки можуть висувати свої вимоги до умов розрахунків і форм платежу, які експортери та імпортери зобов'язані брати до уваги.

Основними формами розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій є: авансовий платіж; оплата після відвантаження; торгівля за відкритим рахунком, коли оплата здійснюється шляхом банківських переказів; акредитивна; інкасова.

Крім цього, в міжнародній практиці застосовують різні методи розрахунків з використанням чеків, векселів, поштові, телеграфні і по системі SWIFT перекази.

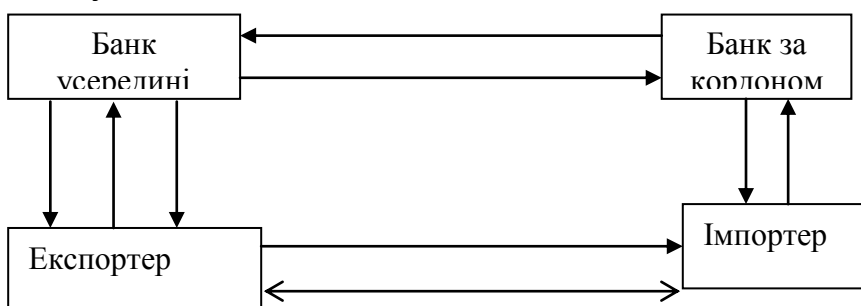
Зважаючи на активний розвиток зовнішньоекономічних зв'язків в сучасних умовах виникає необхідність вивчення особливостей здійснення міжнародних кредитно-розрахункових операцій, а саме слід особливої уваги надати вивченню наступних питань: сутність та форми міжнародних кредитних операцій, кредитний аналіз підприємства позичальника, організація кредитних операцій за міжнародними кредитними лініями, лізингових операцій, факторингових операцій, форфейтингових операцій, а також короткостроковому кредитуванню в міжнародній торгівлі. Необхідно також звернути увагу на механізм здійснення різних форм розрахунків та платежів (чеками, пластиковими картками, векселями, платіжними дорученнями, поштовими переказами, телеграфними переказами та телексом).

Самостійна робота.

1. Зміна умов анулювання і закриття акредитива
2. Проблеми, переваги і недоліки акредитивної форми розрахунків

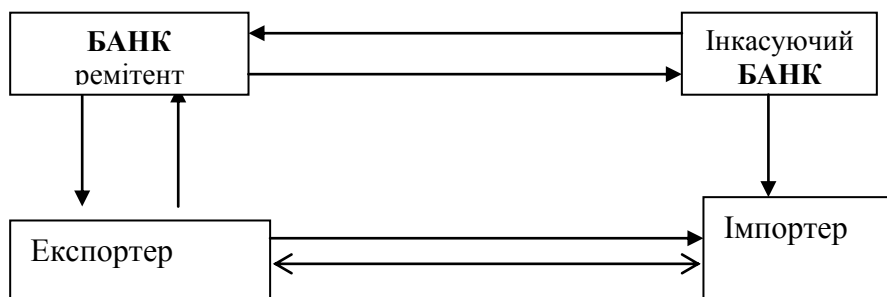
Завдання 1.

Опишіть механізм здійснення міжнародних розрахунків за допомогою акредитива за наступною схемою:

Завдання 2.

Опишіть механізм здійснення міжнародних розрахунків за допомогою інкасо за наступною схемою:

Завдання 3.

Компанія „Альфа” та фірма „Омега” готують договір про поставку товару на суму 1 млн. дол. США із розстрочкою платежу 1 рік за умови щоквартального погашення боргу і нарахованих відсотків (ставка відсотків за кредит – 5,4%).

Проведіть розрахунки нарахування і погашення відсотків за кредиту усіма відомими вам методами. Порівняйте результати і подайте обґрунтовані рекомендації щодо умов контракту.

Література.

1. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції. Видання 2-ге, перероблене і доповнене. Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.
2. Зеркалов Д.В. Международные расчеты. Условия поставки товара: Пособие. – К.: Дакор, КНТ, 2007. – 432 с.
3. Пиріг С.О. Платіжні системи. Навч. пос. – К. Центр учбової літератури, 2008. -240 с.
4. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. — Миколаїв : МНАУ, 2012. — 247 с.

Тема 5. Валютні рахунки в системі міжнародних розрахунків

1. Механізм відкриття, ведення, переоформлення та закриття валютних рахунків
2. Особливості відкриття і ведення поточних рахунків в іноземній валюті іноземним представництвам та інвесторам-нерезидентам
3. Порядок відкриття і ведення поточних валютних рахунків фізичним особам
4. Особливості роботи з депозитними рахунками в іноземній валюті
5. Механізм ліцензування валютних операцій

Семінарське заняття.

В сучасних умовах Україна активно прагне зміцнити свої позиції на зовнішньому ринку в якості країни з ринковою економікою. Все більше

значення набувають зовнішньоекономічні відносини для діючих суб'єктів української економіки, залучаються іноземні інвестиції, зростає частка експорту у зовнішньоторгівельних операціях. Тому для суб'єктів господарювання розуміння і правильне застосування правил здійснення операцій з іноземною валютою є вкрай необхідним. Враховуючи зазначене при підготовці до заняття слід розглянути наступні питання: механізм відкриття і ведення поточних валютних рахунків, порядок переоформлення і закриття рахунків, відкриття і ведення поточних рахунків в іноземній валюті іноземним представництвам, інвесторам-нерезидентам, фізичним особам — резидентам і нерезидентам, депозитних рахунків в іноземній валюті, звернути увагу на процедуру ліцензування валютних операцій.

Самостійна робота.

1. Характеристика операцій з придбання і продажу валюти.

Завдання 1.

Станом на 01.01.2016 р. на банківському рахунку підприємства була іноземна валюта в сумі 1000 євро. Курс НБУ на 30.09.2010 р. – 28,42 грн/євро. Протягом поточного кварталу на банківський рахунок підприємства була зарахована іноземна валюта:

15.10.2016 р. – 5000 євро за курсом 28,42 грн/євро – виручка по експортних операціях;

23.10.2016 р. – 1500 євро по курсу 28,42 грн/євро – придбана на МВБ за комерційним курсом;

Припустимо, що валюта не вибувала.

Підприємству згідно договору з закордонним постачальником 26.10.2016р. необхідно перерахувати валюту (7000 євро) в якості авансового платежу. Визначити балансову вартість валюти.

Література.

1. Валютні операції: порядок здійснення та облік. – 5-те вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2008. – 256 с.

2. Мілай А. О. Кредитно-розрахункові операції: Навч. посіб. / Міжрегіональна академія управління персоналом. — К. : МАУП, 2004. — 204с.

3. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: Опорний конспект / Київський національний торговельно-економічний ун-т / Ірина Анатоліївна Аванесова (уклад.). — К. : КНТЕУ, 2003. — 79с.

4. Пати́ка Ната́лія Іва́нівна. Валютні операції: навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". — К. : Університет "Україна", 2008. — 188с.

5. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. — Миколаїв : МНАУ, 2012. — 247 с.

Тема 6. Розрахунки в системі міжнародної торгівлі

1. Міжнародні торгівельні розрахунки в системі банківського бізнесу
2. Вплив факторів на стан міжнародних торгівельних розрахунків
3. Зовнішньоторгівельний контракт як база розрахункових та кредитних операцій
4. Валютно-фінансові умови зовнішньоторгівельного контракту
5. Особливості розрахунків під час експортних та імпорتنих операцій підприємств України

Семінарське заняття.

Необхідність міжнародних розрахунків впливає із самої сутності існування людства, а також з розуміння соціального розподілу праці. Не для кого не таємниця, що самотня країна нормально існувати не може. Це пов'язано з тим, що в одній країні не можна налагодити виробництво всіх без винятку товарів народного споживання і виробничої спрямованості, щоб задовольнити всі потреби суспільства. Звідси впливає необхідність налагодження міжнародних зв'язків і міжнародного розподілу праці і як наслідок - торгівлі. А торгівля, безперечно, не може існувати без розвинутої системи розрахунків між підприємствами, громадянами та урядами різних держав світу. Тобто необхідність міжнародних розрахунків впливає із сутності людського буття.

Природа міжнародних розрахунків та їх організація пов'язані з розвитком та інтернаціоналізацією товарного виробництва й обертання. В них відображається певна форма руху вартості в міжнародному обороті через розбіжність у часі виробництва, реалізації та оплати товарів, а також територіальної відокремленості ринків збуту.

Міжнародні розрахунки охоплюють насамперед торгівлю товарами і послугами, а також некомерційні операції, кредити і рух капіталів між країнами. Переважна частина всіх міжнародних розрахунків здійснюється в процесі міжнародних торгових відносин. Враховуючи зазначене при підготовці до заняття слід особливої уваги надати: сутності і особливостям міжнародних торгівельних розрахунків, структурі та основним умовам зовнішньоторгівельного контракту, характеристиці товаросупроводжувальних документів, узгодженню базових умов поставки товарів, умовам платежів за зовнішньоторгівельними операціями, розрахункам під час експортних та імпорتنих операцій підприємств України.

Самостійна робота.

Завдання 1.

Німецька фірма – партнер ТОВ „Альфа” планує експортувати кухонний мікропроцесор до США на умовах FOB Дрезден. В результаті вивчення американського товарного ринку Були отримані такі дані:

1. Роздрібна ціна продажу аналогічного товару споживачеві на внутрішньому ринку США – 450 дол., включаючи податок з продажу 2,76% від роздрібною ціни.
2. Націнка експортера – 60% від обсягу продаж.

3. Націнка імпортера – 40% від обсягу продаж.
 4. Націнка оптовика – 45% від обсягу продаж імпортера.
 5. Націнка роздрібного торговця – 35% обсягу оптовика.
 6. Митний збір – 3% ціни FOB.
 7. Вартість отримання вантажу з митниці і складування після прибуття – 3% CIF.
 8. Вартість накладних витрат – 15% FOB.
- Розрахуйте ціну пропозиції FOB, CIF. Сформулюйте проект розділу „Ціна і загальна вартість товару”. Обґрунтуйте цінову стратегію експорту кухонного мікропроцесора до США.

Завдання 2.

Вихідні дані

Пропонується партія товару по ціні 50 дол. за одиницю продукції. Кількість продукції — 450 одиниць. Строк відвантаження — 3 місяці після підписання контракту. З урахуванням відстані перевезення покупець може отримати товар через 2 місяці після відвантаження.

Середньомісячна банківська депозитна ставка — 3%. Строк платежу за домовленістю сторін обраний такий:

1. Авансовий — на 20% вартості.
2. Готівковий — на 30% вартості.
3. За фактом отримання товару — на 30% вартості.
4. У кредит з розрахунком через 2 місяці після отримання товару — на 10% вартості.
5. У кредит з розрахунком через 3 місяці після отримання товару — на 10% вартості.

Завдання

1. Розрахуйте контрактну вартість товару залежно від обраних строків платежу.
2. Розрахуйте розмір цінової надбавки (знижки) відповідно до обраних строків платежу.
3. Порівняйте, на скільки зміниться ціна пропозиції у випадку, якщо оплата всієї партії буде здійснена в кредит з розрахунком через 5 місяців після отримання товару.
4. Обґрунтуйте найбільш гарантовану форму розрахунків за кожним із наведених строків платежу.
5. Оформіть договірні відносини за допомогою векселя.

Література.

1. Зеркалов Д.В. Международные расчеты. Условия поставки товара: Пособие. – К.: Дакор, КНТ, 2007. – 432 с.
2. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції. Видання 2-ге, перероблене і доповнене. Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.

3. Губарева Ірина Олегівна. Міжнародні розрахунки і валютні операції: Конспект лекцій / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : Видавництво ХНЕУ, 2006. — 128с.

4. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. — Миколаїв : МНАУ, 2012. — 247 с.

Тема 7. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових, валютних операціях, шляхи їх мінімізації

1. Ризики в зовнішньоторгівельних операціях
2. Запобігання ризикам шляхом прогнозування валютного курсу
3. Методи хеджування від валютного ризику
4. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання розрахункових і кредитних зобов'язань
5. Правові основи валютного забезпечення міжнародних розрахункових і кредитних операцій українських підприємств.

Семінарське заняття.

Ризик у міжнародній торгівлі — це небезпека втрат через вину іншої сторони або у зв'язку з політичною, економічною ситуацією в країні, що бере участь в угоді. Можливі втрати в зовнішньоекономічній діяльності стосуються експортера, імпортера або обслуговуючих банків. Тому дуже важливо знати всі типи ризиків, що виникають у процесі міжнародного товарообміну, а також заходи і засоби хеджування, що дозволяють їх мінімізувати. Вивчаючи дану тему необхідно розглянути: класифікацію ризиків розрахункових, кредитних, валютних, методи запобігання ризикам та прогнозування валютних курсів. Сутність валютного арбітражу, відсоткового арбітражу, та основні його форми. Банківські гарантії та їх види, а також відповідальність за порушення валютного законодавства.

Самостійна робота.

1. Сучасні шилінгові системи та використання їх з метою здійснення валютного та відсоткового арбітражу.
2. Можливості проведення валютного арбітражу комерційними банками України.

Завдання 1.

Фірма «Зорг» донедавна здійснювала свої зовнішньоекономічні операції лише з кількома іноземними фірмами. Але тепер «Зорг» активно розширює зв'язки з багатьма країнами. При цьому кожна з них одночасно є імпортером та експортером на світовому ринку.

Нещодавно фінансовий менеджер цієї компанії запросив вас як експерта промислової палати проконсультувати його з основних питань банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств: форвардні та опціонні валютні контракти, форми міжнародних розрахунків (акредитиви,

інкасо, чисті платежі тощо). Головні запитання стосувалися ризиків, з якими підприємство може зіткнутися, та шляхів їх подолання.

Завдання:

- Порадьте вашому клієнтові найкращі інструменти страхування валютного ризику залежно від ситуації, яка може трапитися на ринку.
- Назвіть позитивні властивості форм міжнародних розрахунків для вашого клієнта, якщо він — експортер (імпортер).
- Охарактеризуйте найтипівіші ризики, яких може зазнати «Зорг» при використанні кожної форми міжнародних розрахунків.

Література.

1. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції. Видання 2-ге, перероблене і доповнене. Підручник — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 632 с.
2. Мілай Анатолій Олексійович. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навч. посіб. / Міжрегіональна академія управління персоналом. — К. : МАУП, 2007. — 384с.
3. Пиріг С.О. Платіжні системи. Навч. пос. — К. Центр учбової літератури, 2008. -240 с.
4. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. — Миколаїв : МНАУ, 2012. — 247 с.

3. Орієнтовні питання для підготовки до іспиту з дисципліни “ Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції”

1. Історичні передумови розвитку валютних відносин
2. Види валютно-фінансових систем
3. Еволюція світової валютної системи
4. Валюта та валютні курси як основні елементи світової валютної системи
5. Сутність та види конвертованості валют
6. Паралельний обіг валют
7. Механізм функціонування світового валютного ринку
8. Види операцій з валютою на валютному ринку
9. Структура валютного ринку
10. Валютне регулювання і валютний контроль
11. Механізм здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку
12. Сутність валютного дилінгу у банках
13. Переміщення валюти через митний кордон України.
14. Правила переказу іноземної валюти за межі України.
15. Використання готівкової іноземної валюти на території України
16. Валютні операції з негайною поставкою
17. Термінові угоди з іноземною валютою
18. Порівняльна характеристика ф'ючерсного і форвардного ринків
19. Організація міжнародних кредитних операцій банку
20. Сутність та форми міжнародних розрахунків
21. Авансовий платіж в системі міжнародних розрахунків
22. Оплата після відвантаження як форма міжнародних розрахунків
23. Торгівля за відкритим рахунком
24. Механізм здійснення міжнародних розрахунків за допомогою акредитива
25. Механізм здійснення міжнародних розрахунків за допомогою інкасо
26. Засоби здійснення міжнародних платежів
27. Способи здійснення міжнародних платежів
28. Зміна умов анулювання і закриття акредитива
29. Проблеми, переваги і недоліки акредитивної форми розрахунків
30. Механізм відкриття, ведення, переоформлення та закриття валютних рахунків
31. Особливості відкриття і ведення поточних рахунків в іноземній валюті іноземним представництвам та інвесторам-нерезидентам
32. Порядок відкриття і ведення поточних валютних рахунків фізичним особам
33. Механізм ліцензування валютних операцій
34. Характеристика операцій з придбання і продажу валюти.
35. Міжнародні торговельні розрахунки в системі банківського бізнесу
36. Вплив факторів на стан міжнародних торговельних розрахунків
37. Зовнішньоторгівельний контракт як база розрахункових та кредитних операцій

38. Валютно-фінансові умови зовнішньоторгівельного контракту
39. Особливості розрахунків підчас експортних та імпорتنих операцій підприємств України
40. Вибір валюти ціни та валюти платежу в умовах інфляції.
41. Умови платежу як найвагоміший елемент валютно-фінансових умов контракту.
42. Ризики в зовнішньоторгівельних операціях
43. Запобігання ризикам шляхом прогнозування валютного курсу
44. Методи хеджування від валютного ризику
45. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання розрахункових і кредитних зобов'язань
46. Правові основи валютного забезпечення міжнародних розрахункових і кредитних операцій українських підприємств.
47. Сучасні шилінгові системи та використання їх з метою здійснення валютного та відсоткового арбітражу.
48. Можливості проведення валютного арбітражу комерційними банками України.

4. Критерії оцінки рівня знань студентів

Контроль знань з курсу дисципліни здійснюється і оцінюється за якістю участі в заняттях та за якістю складання іспиту.

Якість участі у заняттях, згідно плану навчального процесу визначається за умов виконання наступних вимог:

1. Регулярне відвідування лекційних, практичних занять з курсу дисципліни;
2. Активна участь у виконанні програм лекційних, семінарських або практичних занять;
3. Сумлінна підготовка до виступів та активна участь в обговоренні певних тем та проблемних питань на заняттях;
4. Актуальне та доцільне використання наукової, методичної та спеціальної літератури з курсу дисципліни.

Розподіл балів наведено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ З ДИСЦИПЛІНИ « МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ ТА ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ » ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗА НАПРЯМКОМ ПІДГОТОВКИ 0502 «МЕНЕДЖМЕНТ»

Вид роботи	Кількість	Розподіл балів				Максимальна кількість балів	Достатня кількість балів
1. Відповіді на семінарських заняттях	9 занять протягом семестру	Вірні відповіді, з належним обґрунтуванням, на 80-100% - 3 бали	Вірні відповіді на 60-80% - 2 бали	Вірні відповіді на 40-60% - 1,5 бали	Вірні відповіді менш ніж на 40% - 1 бал	9*3=27	9*2=18
2. Виконання тестів	8 тестувань протягом семестру	Вірні відповіді на 80-100% - 3,5 бали	Вірні відповіді на 60-80% - 3 бали	Вірні відповіді на 40-60% - 2,5 бали	Вірні відповіді менш ніж на 40% - 2 бали	8*3,5=28	8*3=24
3. Виконання самостійних робіт	9 робіт протягом семестру	Вірно розв'язані задачі, з належним обґрунтуванням висновків, на 80-100% - 5 балів	Вірно розв'язані задачі, з належним обґрунтуванням висновків, на 60-80% - 2 бали	Вірно розв'язані задачі, з належним обґрунтуванням висновків, на 40-60% - 1,5 бали	Вірно розв'язані задачі, з належним обґрунтуванням висновків менш ніж на 40% - 1 бал	9*5=45	9*2=18
ВСЬОГО						100	60

Шкала оцінювання:

A 90-100 балів – «зараховано»

B 82-89 – « зараховано »

C 75-81 – « зараховано »

D 65-74 – « зараховано »

E 60-64 – « зараховано »

FX менше 60 - «не зараховано »

Якщо протягом семестру студент набирає менше 36 балів, його не допускають до здачі іспиту

Зміст

Вступ.....	4
1. Тематичний план вивчення дисципліни “Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції”	5
2. Зміст дисципліни “Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції” по темах	6
3. Орієнтовні питання для підготовки до іспиту з дисципліни “Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції”	19
4. Критерії оцінювання знань студентів	21